

De problematiek van de particuliere boscopbezitter

Op 18 december 1976 hield de landbouwkundige kring Gelderland een bijeenkomst met bovengenoemd thema.

Inleiders waren ir. L. Oldenkamp, houtvester Staatsbosbeheer Gelderland en R. F. de Fremery, particulier landgoedbezitter en hoofdredacteur van het Grondjournaal.

Stellingen ir. L. Oldenkamp

1 De eigenaar moet niet alleen financieel bij het beheer van zijn bezit betrokken zijn. Zijn functie als beheerder is meeromvattend.

2 De huidige infrastructuur vormt een wezenlijke belemmering voor de vele functies die het bos zou kunnen en moeten vervullen.

Een grotere betrokkenheid van de politici is nodig om daarin sanering te brengen.

Oldenkamp begon met erop te wijzen dat er in Nederland geen "gemiddelde" particuliere bosbouw bestaat of kan bestaan: er is teveel verschil in belangstelling voor het bosbezit, doelstelling met het bosbezit en aard van het bosbezit. Hij benadrukte dat het Nederlandse bos voortdurend in ontwikkelingen verkeert en dat daaruit de noodzaak voortvloeit om bos te beheren, er iets mee te doen om de doeleinden ervan te bereiken en om de functies van het bos tot hun recht te laten komen. "Niets doen" met de bossen leidt niet tot behoud van die bossen. Aan de hand van een diareeks toonde Oldenkamp hoe het merendeel van het Nederlandse bos op weg is van een pionierfase, soms begonnen op levend stuifzand, naar een climaxfase waarin het bos een maximale stabiliteit en gelegenheid voor variatie biedt. Allerlei fraaie bosbeelden en boslandschappen zullen door de voortgang van de ontwikkelingen en processen van het bos zelf niet individueel behouden kunnen blijven. Wel kan er voortdurend een groot aantal afwisselende en fraaie bosbeelden blijven bestaan in een gebied, mits de processen

goed gestuurd worden door de eigenaren en men de bedreigingen van het bos weet af te wenden.

Bij zijn eerste stelling gaf Oldenkamp nog de volgende toelichting. "Ons" bos is het resultaat van de doelstellingen, meestal financieel getint, en het beheer door onze grootouders. Door de maatschappelijke ontwikkeling staat de meeste eigenaren meestal geen duidelijke doelstelling voor ogen. Daardoor is de keuze van de handelwijze of vorm van beheer zeer moeilijk. Maar de bosbouwer en zijn bos maken deel uit van de moderne maatschappij die moderne eisen stelt en meer dan alleen financiële functies kent en daarbinnen moet de eigenaar zijn doel kiezen en dat via beheer gaan realiseren.

De tweede stelling werd als volgt toegelicht. Er zijn twee groepen beheersmaatregelen te onderscheiden: de interne, en de externe. De interne maatregelen zijn gericht op het onderhoud, dunnen en tijdig verjongen, van de bossen. Dit leidt ertoe dat alle functies van het bos, zij het wisselend van plaats, altijd gerealiseerd kunnen worden, mits voldoende oppervlakten bos in een gebied bij dit beheren betrokken zijn. Voor dit laatste vormen bijv. wegen, bebouwingen e.d. een wezenlijke belemmering. Bij het voorkomen van nieuwe hindernissen en het opruimen van reeds bestaande zijn bestuurders, politici, hard nodig en zelfs onontbeerlijk. De politici zullen zich graag bij het bos laten betrekken omdat dit een veelheid maatschappelijke functies heeft.

Stellingen R. F. de Fremery

1 Door de Boswet rust er op de bosgronden een teeltplicht (herinplant voorgeschreven).

Het is fijn om daarvan te profiteren, maar hebben wij wel in de gaten hoe de lasten van het produkt van die teeltplicht gedragen worden?

2 Door de vele egoïstische en eigenwijze eigenaren heeft het aanzien van de bossen een verscheidenheid gekregen, welke door de beste ambtelijke commissie niet kan worden bereikt.

3 Eigenaren van bossen, snippergroen en natuur-

gebieden moeten behalve van de overheidsbijdragen in het beheer, ook kunnen profiteren van de stijging van de marktwaarde van de gronden.

4 Beseigenaren, hun belangenorganisaties en ambtenaren van Staatsbosbeheer moeten hun blik niet meer naar binnen gericht (introvert) maar naar buiten (extrovert) houden om de particuliere beseigenaren goed te kunnen laten functioneren.

5 Het is onbegrijpelijk dat de bosbouw en de landbouw zo weinig van elkaar wensen te leren.

Inleider *De Fremery* behandelde liever de problematiek van de particuliere landgoedeigenaar dan die van de particuliere beseigenaar. De meeste eigenaren van bos en "snippergroen" zijn ook betrokken bij landbouw. Daarbij is een statisch beeld van de bosbouwer even fout als zo'n beeld van het bos: beide zijn voortdurend in ontwikkeling. Het is moeilijk vast te stellen wat de essentie is van het handelen als bosbouwer. De Fremery meent echter dat "bankier spelen" de kern treft. Als bosbouwer investeert men steeds op lange termijn in natuurlijke potenties met als vooruitzicht opbrengst in financiële en andere zin. Zulke andere opbrengsten voor de eigenaren zelf zijn bijvoorbeeld het genoeg dat voortvloeit uit het "knoelen in de natuur", de status die bosbezit wel mee kan brengen of het gevoel een familietraditie voort te zetten.

In stelling 1 meent De Fremery dat de herplantplicht leidt tot financiële lasten voor de eigenaar van bos, maar dat noch de maatschappij noch de particuliere beseigenaren tijdig hebben begrepen dat dit onevenredig op de laatste drukt. Hierdoor komt ook het maatschappelijk functioneren van het bos in gevaar. De Beschikking Bosbijdragen ingaande 1977 belooft echter nogal wat goeds. Maar in de Relatienota wordt volgens de inleider aan de boer, die uit overwegingen van algemeen belang betreffende natuur en landschap onevenredige lasten krijgt te dragen, wél volledige compensatie geboden. Ook bij de particuliere natuurbeschermingsorganisaties ontvangen de beheerders eveneens een paritair inkomen met behulp van overheids gelden.

De creativiteit die particuliere eigenaren altijd in hun bos gestopt hebben (stelling 2) moet volgens De Fremery blijven. Als kanttkening bij de Beschikking

Bosbijdragen moet er op gelet worden dat deze creativiteit niet ten onder gaat in de bureaucratische papierwinkel van het verplichte beheersplan, dat overigens veel goeds heeft.

In stelling 3 richt De Fremery zich tegen het voorkeursrecht voor de overheid bij grondverkoop en dergelijke grondpolitieke discussiepunten. Bij het investeren in natuurlijke processen is de verwachting van vermogenswinst, eventueel ondanks jaarlijkse exploitatietekorten, een belangrijke en legitieme overweging. Het investeringselement dient passend gehonoreerd te kunnen worden.

Bij stelling 4 constateert de inleider dat bosbouwers als van nature niet graag in de openbaarheid treden en publiekelijk de zaak van het bos in het algemeen verdedigen. Gezien de maatschappelijke rol van het bos dient dit te veranderen. Bij de jonge generatie is dit onderkend, maar net als in de landbouw is er in de bosbouw een generatie-opvolgingsprobleem.

Stelling 5 slaat vooral op de publieke belangstelling. Volgens De Fremery kan de bosbouw van de landbouw leren hoe men door nuchter en zakelijk naar buiten te treden zijn belangen kan verdedigen. De landbouw zou van de bosbouw kunnen leren dat en hoe een bedrijf een veelzijdige maatschappelijke functie kan vervullen. Tevens leeft het idee van de vermogensaanwas in de landbouw veel minder dan in de bosbouw.

Bovendien zouden beide bedrijfstakken zich samen als behartigers van natuur, landschap en milieu te weer moeten stellen tegen het groeiende denken vanuit een stedelijke atmosfeer.

Speciaal door personele unies in bestuursfuncties e.d. zou een krachtiger beleid gevoerd kunnen worden ten aanzien van het buitengebied.

In een geanimeerde discussie werden nog veel aspecten nader toegelicht. Vermeldenswaard is vooral de opvatting dat in de afgelopen periode veel beseigenaren onder invloed van de hoge nettokosten te zeer hebben afgezien van investeringen in onderhoud, aandacht en rationeel werken waardoor de vermogens- en inkomenspositie heden aanzienlijk slechter is dan nodig was geweest.